

(המשך מעמוד 11)

בכל תחום ועניין מתנהל חילה-אוור באור פן עצמאי ונפרד, ויחסיו עם "צה"ל" הם "פדרטיביים" - או, לדברי אהרם, אפ"ר לו קונפדרטיביים. המלעיים טוענים, כי אם ירצה "צה"ל" לצאת למלחמה מוטב שיודא קודם כי באותו תאריך לא חל יום-הספורט של חילה-אוור, פן יצטרך להילחם ללא סיוע אוירי; ומטבע-הלשון של מפקדי חילה-אוור, "צה"ל וחיל-האויר", מוכר מומן.

על-זרועי

ורב-זרועי

העיונות-כביכול של זרוע-היבשה, והכפיפות-שלא-היתה (או, שהיתה ובטלה) של חילה-אוור וחיל-הים למיפ"ד קדת זרוע-היבשה, הולידו כן ניתוק גמור ומחלט בין שלושה מרכיבי הראשיים של "צה"ל. ניתוק זה פירושו אי-ידיעה ואי-הבנה הדדיים; כפילויות מכאן - ופערים שאינם-מתמלאים, מכאן; החמצת הזדמנויות; ואי-יציירת אלטרנטיבות, אי-הבחנה בקיומן, או אי-ניצולן. הסיפור הזה מוכר, ישן ועגום. אבל לגבי כל העולם הצבאי כבר הסתיים מומן. רק "צה"ל, כמסתבר, איננו כשאר צבאות העולם.

יש להניח כי, מנקודת-ראותם הנורעית, אולי אין אנשי האוור מעוניינים כל-כך בהקמת מיפקדה זרועית כוללת וייעודית לכוות-היבשה, כמו שהם מעוניינים בתוצאותיה ההכרחיות של מיפקדה כזו: במיפ"ד רה שוקם, יחול המטכ"ל מהיות מיפקדת זרוע-היבשה ותנוק מיידי זיקתו הישירה, המלאה וההכרחית לכוות-היבשה וללוחמת-היבשה. בעל-כורחו - או מרצון - יהפוך או המטכ"ל לפנה על-זרועי ורב-זרועי. הוא יפתח לפניו אשה הים והאוור, ממש (לפחות כמוצאה) כמו לאנשי-היבשה, ויבטל גם השריר הפורמלי והארכאי של עדיפות זרוע-היבשה. באורח בלתי-נמנע, ייווצרו קשרים הדוקים וישירים יותר בין הזרועות, תגדל ההבנה ה"חדת" - וצה"ל ייבנה, יאורגן ויוכן למלחמה על בסיס תפיסות ותיכנונים כל-זרועיים, ילידי שילוב אורגאני בדרג ה"צבאי העליון.

מחוץ לזה, צודק בני פלד - ושאר המסכימים עימו (חלקם עוד הקדימוהו, בתור "צה"ל וגם בפומבי) - בטענה, שהקמת מיסגרת זרועית-יבשתית חיונית, אולי קודם יותר מכל, בעבור כוחות היבשה עצמם. המטכ"ל הנוכחי של "צה"ל חדר-זרועי-יבשתי מכדי שיהיה "מטה כל-צבאי עליון" יעיל; אבל הוא גם "כל-תפקד כראשות המאוחדת - המאוחדת - העליונה לכוות-היבשה. במצב הקיים, נהנים כוחות-היבשה מן הכבוד של "הזרוע הבכירה" וקציניהם מרוויחים את כל ה"נישות" העליונות בצה"ל.

אבל אין ספק כי כוחות-היבשה בכלל - וכן לוחמת-היבשה - יוצאים נפסדים מאד, רק חבל ומצער, שבלט הביקורת לא מצא בני פלד, לפחות בעניין הזה, לתת את הקרדיט הסביר למפקד-לשעבר, שרה-ביטחון עזר וייצמן.

משימה

לירוש

הוויכוח סביב הצורך בשינוי מבנה הפיקוד העליון בצה"ל ובהקמתה של מיפקדת זרוע יבשה, אינו חדש. הוא התעורר במשנה תוקף אחרי מלחמת יום הכיפורים. התומכים והמתנגדים גם יחד גייסו נימוקים כבדי-משקל להצדקת עמדתם ובהחלל הוויכוח התגלו תופעות של מפקדים ששינו את דעותיהם בנושא.

עמדתו המוצהרת של הרמטכ"ל, רב-אלוף מרדכי ("מוטה") גור היא תקיפה ונחרצת: התנגדות מקצועית ואידיאולוגית לשינוי המוצע. על רקע זה ניתן להסביר את הידיעות שפורסמו בשבוע שעבר, כאילו יוקדם סיום שירותו של מוטה כרמטכ"ל והוא יפרוש מתפקידו בחודש ינואר הקרוב במקום בחודש אפריל, כמתוכנן.

ברור שאם יקבל שרה-ביטחון המלצה להקמת מיפקדת זרוע יבשה בצה"ל - לפי הפיכת המטכ"ל למטה רב-זרועי, שיכיל בקרבו גם מפקדים מורעוץ הים והאוור, הוא עשוי, אחרי בדיקה מתאימה, לתקן את העיוותים שבני פלד רמז עליהם.

במקרה כזה לא יהיה זה מוטה אשר יישם את השינוי המוצע. זאת תהיה המשימה העיקרית שחוטל על שכמו של הרמטכ"ל הבא שימונה במקומו.

המהפך הכלכלי של

מילטון פרידמן,

מורה של שימחה

ארל'ן, הפך רבע

מתושבי ציילה

למובטלים בכוח

חלום בלהות כלכלי

במאמר שפירסם בשבוע שעבר ה"שבווען ניו-יוורק, תיאר הכלכלן האמריקאי הנודע מילטון פרידמן, יועצו של שרה-האוצר שימחה ארל'ן, את הצעדים הכלכליים שנגקטו בישראל: "צירוף של תעוזה, חזון ואומץ-לב, שאיפיינו את מיל'חמת ששת הימים, ואת הצלת בני-העורבה באנטבה..."

בהמשך דבריו טוען מילטון פרידמן כי השינויים המהפכניים בכלכלה הישראלית מבטיחים שינוי מהפכני בליבוסופיה הדרמינגטית, המנחה את ישראל. "הלאה מן ה"סוציאליזם, ולקראת קפיטאליזם של שוק חופשי..." הוא מוסיף וקובע כי מצב חדש זה "מבטיח מידה רבה יותר של חירות האדם, הפחתה במתחים פנימיים וחברה חזקה, בריאה ומגובשת יותר..."

מתוך המשך הדברים במאמרו של פרידמן, מסתבר שבכוח התוכנית הכלכלית החדשה להפוך את מדינת ישראל למרכז גדול של סחר, שיבוא במידה רבה במקום ביירות, וימשוך אליו הן עולים חדשים מארצות-הרווחה, הן הון זר בכמויות רבות. מילטון פרידמן מתעלם ממקורות כוח-ה

פיושט בציילה, בספטמבר 1973, הגיע מילטון פרידמן לייצג למישטר הרדני י"ר הציע, לאחר בדיקת מצב הכלכלה שם, לנקוט "טיפול בהלם" שעקרונותיו הם, ל"דבריו: "המיסגרת האפשרית היחידה להתפתחות כלכלית היא זו המאפשרת פעילות חופשית לסקטור הפרטי. היוזמה הפרטית היא הצורה היעילה ביותר של פעילות כלכלית, ולכן עליה להיות דומיננטית בכל-כלה. על המחירים לנוע באורח חופשי, בהתאם לחוקי השוק (היצע וביקוש). ה"אינפלציה, שהיא האויב הגדול ביותר של כל התפתחות כלכלית, היא תוצאה של מדיניות התפשטות מוניטארית. הדרך היחידה להילחם באינפלציה היא קיצוץ דראסטי בהוצאות הממשלה."

תוך תקופה קצרה צמח בציילה מעמד חדש של "מממנים", שהתעשרו בגן-עדן זה של יוזמה-חופשית. כל שהיה עליהם לעשות היה ללוות כסף בנייר-ורק בריבית של 12% לשנה, ולשוב ולהלוותו בציילה בריבית שנתית של 168%.

יוזמה-חופשית זו צירפה תוך תקופה קצרה ביותר למעמד המצוקה של הפועלים

מילטון פרידמן

בנקאות של ואדוץ, כוח-עבודה של טייוואן

והשכירים גם את מעמד-הביניים. לאחר הסרת הפיקוח על מחיר החלב, עלה מחירו לצרכן ב-40%. במקביל הגבירו המתעשרים להחדשים את הביקוש למוצרי-צריכה, וכך הגיע שיעור האינפלציה בשנת 1975 ל-341% - שיעור האינפלציה הגבוה בעולם.

בימי שילטונו של סלואדור איינדה ה"שמאלי הגיע שיעור האבטלה ל-3.1% שנה אחר ההפיכה עלה השיעור ל-10%. בסוף שנת 1975 היוו המובטלים 18.7% מכלל המועסקים בסנטיאגו הבירה, ובאזורים ה"כפריים הגיעו ממדי האבטלה ל-22%. ב"מחצית 1976 היו 2.5 מיליון צילים, כרבע מכלל האוכלוסיה, נטולי כל הכנסה. מצב זה הביא לתת-הזונה גוברת והולכת, ול"עלייה תלולה במחומות התיירות (18%.

אסון

בציילי

השקפותיו המדגיות של מורו ורבו של שרה-האוצר הישראלי מומשו, בשנים האחרונות, בכמה מדינות דרום אמריקאיות, וניתן ללמוד מיישומן מה צפוי לכלכלה הישראלית, כמדינה שתנוק בנק"אות של ואדוץ, וכוח-עבודה של טייוואן, אחרי ההפיכה הפאשיסטית של הגנרל

נתונים משווים להרס הכלכלה הציילית ניתן להלות מנתוני חלוקת ההכנסה הלא-ימית. בסוף 1972, בימי מישטרו של איינדה, התחלקו העובדים והשכירים ב-62.1% מ"ההכנסה הלאומית, ואילו 37.9% הלכו אל בעלי-הרכוש. בסוף 1974 התהפך הגלגל. חלקם של השכירים ירד ל-37.2%, ואילו בעלי-הרכוש זכו ב-62.8% מההכנסה ה"לאומית בציילה.

אחוזים

ושירותי-ביטחון

ב-12 במאי 1977 הנהיג תלמיד אחר של מילטון פרידמן, ה"ר מרטינו דה-הוז, שרה-האוצר של ארגנטינה, סחר-חופשי במטבע החוץ. בעלי-הממון ה"ארגנטיניים התרוצצו מבנק לבנק ומכרו את כספם הארגנטיני תמורת דולרים. מאר"קים וסטרילינגים, ופשוטי-העם הסתערו על מדפי החנויות, לנצל את המחירים שלפני ההתייקרות הכללית. שרה-האוצר הכריז ב"אותו יום, "סוציאליזם לא יהיה עוד ב"ארצנו... אנחנו חוזרים לתקופה של ליבר"ראליזם כלכלי."

בשלב הראשון בוטלו הסובסידיות על מוצרי-סוד ופטרוי מס. המחירים לא נקבעו עוד על פי שיקולים חברתיים, אלא בהתאם לנוסחת מישחק ההיצע והביקוש של מילטון פרידמן. "חוק הגנת הדייר" בוטל, ודיירים רבים, מהשכבות הנחותות, נאלצו לחפש אחר דיור זול, ובתנאים ירודים.

התוצאות הכלכליות הושגו: הערך של הפו הארגנטיני הלך ופחת. בעת הנהגת הרפורמה ניתן היה להמיר 320 פו בדולר, כיום עומד השער על 450 פו בדולר. פחות של 38% תוך חצי שנה. ציפיות הממשלה לריסון מהיר של האינפלציה, בהתאם ל"נוסחת-הפלאים של פרידמן, לא התממשו. להיפך: ההתייקרויות יסתכמו עד לסוף השנה ב-140%. יחד עם זאת הצליחה הממשלה לרסן את העלאות-השכר בשיעור רים שלא חרגו מ-20% במשך השנה, וזאת בעזרת שרותי-הביטחון ש"דאגו" לשמור על השקט במפעלים, תוך דיכוי נסיונות שביתה.

הדוגמות, הלוקחות משתי ארצות, בהן יושמה שיטתו הכלכלית של פרופסור מילטון פרידמן, מטילות צל כבד על דברי שרה-האוצר שימחה ארל'ן, ריו, למחרת פירסום תוכניתו על רצונו בשער רחב לדולר ש"צדיקים יבואו בו". הרושם הוא שהשער האחד שייותר, יהא שער שרק עשירים יבואו בו.

האם בשלבים מאוחרים יותר של תוכנית ל"הבראת הכלכלה הישראלית" יבוטלו מענקי הביטוח-הלאומי, שהם בבחינת מוק"ציה-מתמ-מיאוס בתורתו של מילטון פרידמן? האם יביא הדבר לעליית שיעור תמורת תינוקות בדומה לשיעור ה"ציילי"? האם תצליח הכלכלה הישראלית להגיע להישגים נוסח מיישימי שיטת פרידמן בארגנטינה, או שמא הם יצליחו להגיע להישגים ה"צייליים?"